

XVI Terenowe Warsztaty Sekcji Briologicznej PTB „Łużyce Dolne”, 12-16 września 2018, Buczyny

Ewa Fudali^{1*}, Stanisław Rosadziński²

¹ Katedra Botaniki i Ekologii Roślin, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, pl. Grunwaldzki 24a, 50-363 Wrocław

² Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Umultowska 89, 61-614 Poznań

* ewa.fudali@gmail.com

Cytowanie: Fudali, E. & Rosadziński, S. (2018). XVI Terenowe Warsztaty Sekcji Briologicznej PTB „Łużyce Dolne”, 12-16 września 2018, Buczyny. *Wiadomości Botaniczne*, 62. <https://doi.org/10.5586/wb.2018.007>

Mszary dywanowe *Erico-Sphagnetum magellanici* (Schwick. 1933) Moore 1968 z atlantyckimi gatunkami, m.in.: wrzoścem bagiennym *Erica tetralix* L. i torfowcem brodawkowanym *Sphagnum papillosum* Lindb.; rozległe przygiełkowiska i moczary z przygiełką brunatną *Rhynchospora fusca* (L.) W.T. Aiton, torfowcem ząbkowanym *S. denticulatum* Brid. i ponikłem wielołodygowym *Eleocharis multicaulis* Sm., położone w gminie Przewóz; łągi dębowo-wiązowo-jesionowe *Querco-Ulmetum minoris* Issler 1924 i grądy kokoryczowe *Galio sylvatici-Carpinetum* Oberd. 1957 *corydalidetosum* w Lubsku z największą w Polsce populacją śnieżycy wiosennej *Leucojum vernalis* L.; lokalne postacie borów świeżych *Leucobryo-Pinetum* W. Mat. (1962) 1973 zasiedlonych przez obfite populacje *Campylopus flexuosus* (Hedw.) Brid.; i dla kontrastu roślinność pojezierza antropogenicznego w Światowym Geoparku UNESCO Łuku Mużakowa oraz botaniczno-krajobrazowe dzieło sztuki wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO czyli Park Mużakowski, znalazły się w programie XVI Warsztatów Sekcji Briologicznej PTB, które tradycyjnie odbyły się w pierwszej połowie września.

Region Dolnych Łużyc, z racji położenia przy granicy państwa, należy do obszarów w niewielkim stopniu eksplorowanych w przeszłości przez briologów. Dlatego

organizatorzy tegorocznych warsztatów, Stanisław Rosadziński, Barbara Fojcik (Uniwersytet Śląski) i Marek Maciantowicz (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze) uznali, że warto wykorzystać coroczne spotkanie botaników specjalizujących się w badaniach mszaków do częściowego uzupełnienia tej luki. W warsztatach wzięły udział 22 osoby (Ryc. 1), zarówno zawodowi briolodzy, jak i inni pasjonaci poszukiwań briologicznych, których grono powiększa się systematycznie na kolejnych warsztatach. To z myślą o nich, od czterech lat, pierwszego dnia warsztatów odbywa się BOOST czyli Briologiczna Ogólnodostępna Objazdowa Szkoła Terenowa, którą w tym roku prowadzili S. Rosadziński i Robert Zubel (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej).

Ryc. 1. Uczestnicy XVI Warsztatów Briologicznych: 1 – Michał Chudzicki, 2 – Marek Maciantowicz, 3 – Emilia Kaszycka, 4 – Piotr Górski, 5 – Barbara Fojcik, 6 –

Stanisław Rosadziński, 7 - Dorota Bury, 8 - Wojciech Rakowski, 9 - Adam Stebel, 10 - Magdalena Marczakiewicz, 11 - Grzegorz Vončina, 12 - Marcin Wilhelm, 13 - Michał Smoczyk, 14 - Ewa Fudali, 15 - Martyna Vončina, 16 - Magda Podlaska, 17 - Anna Rusińska, 18 - Monika Staniaszek-Kik, 19 - Katarzyna Kiaszewicz, 20 - Mariusz Wierzgoń, 21 - Grzegorz Grzejszczak, 22 - Sylwia Wierzcholska, 23 - Robert Zubel, N - Neska (fot. R. Zubel).

Wyniki całodziennego briologizowania w projektowanym rezerwacie „Lubski Łęg Śnieżycowy” (obszar ochrony siedliskowej Natura 2000), jak również rezerwatu torfowiskowego „Żurawie Bagno” zostaną opublikowane we wspólnym opracowaniu. Już wstępny przegląd zgromadzonych materiałów pokazał, że zebraliśmy kilka gatunków rzadkich w Polsce i nowych dla regionu, m.in.: *Zygodon viridissimus* (Dickson) Brid. i *Hypnum andoi* A. J. E. Smith. W dniu prowadzenia badań w projektowanym rezerwacie „Lubski Łęg Śnieżycowy” odwiedziliśmy także Nadleśnictwo Lubsko, gdzie bardzo gościnnie przyjął nas nadleśniczy Leszek Banach, niezwykle ciekawie opowiadając o „swoich” lasach.

Każdego wieczoru odbywały się sesje referatowe. Pierwszego dnia Mariusz Wierzgoń (Uniwersytet Śląski) podzielił się swoimi wrażeniami z wyprawy na Antarktydę przedstawiając referat zatytułowany „Antarktyda oczami briologa”, bogato zilustrowany fotografiami. Następnego dnia mogliśmy wysłuchać pięciu wystąpień o różnicowanej tematyce. W referacie pt. „Zmienność preferencji epifitów w stosunku do drzewa-gospodarza w gradiencie lasy miejskie-wnętrze miasta” Ewa Fudali (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu) udokumentowała kolejne ważne spostrzeżenia dotyczące występowania epifitycznych mszaków na terenie Wrocławia. Epifitów dotyczyło też kolejne wystąpienie, w którym Anna Rusińska (Uniwersytet Adama Mickiewicza) i S. Rosadziński przedstawili wstępne rezultaty eksperymentu dotyczącego transplantacji chronionego mchu *Syntrichia virescens* (De Not.) Ochyra, przeniesionego z pni drzew przydrożnych wytypowanych do wycinki na podobne forofity występujące w miejscach bezpiecznych. Uzyskane przez nich wyniki pokazują, że taka metoda może potencjalnie minimalizować straty brioflory epifitycznej spowodowane wycinką drzew i w przypadku decyzji o wycięciu drzew porośniętych przez chronione mchy epifityczne powinna być wskazywana jako wymagana metoda ochrony tej grupy mszaków. Adam Stebel (Śląski Uniwersytet Medyczny) przedstawił interesujący przegląd badań nad substancjami czynnymi występującymi w torfowcach. Następnie Grzegorz Vončina (Pieniński Park Narodowy) omówił cechy

diagnostyczne dwóch taksonów nowych dla brioflory Polski, które w ostatnim czasie zidentyfikował: *Rhynchostegium rotundifolium* (Scop. ex Brid.) Schimp. oraz *Syntrichia ruralis* var. *epilosa* (Venturi) J. J. Amann. Ten ostatni występuje tylko w Europie i był dotąd notowany na czterech stanowiskach, choć został opisany już w 1890 r. z Lugano (Szwajcaria). Na koniec S. Rosadziński przedstawił swoje niepublikowane jeszcze dane dotyczące występowania nowych dla kraju gatunków mchów oraz taksonów skrajnie rzadkich w Polsce: *Atrichum crispum* (James) Sull., *Sphagnum pulchrum* (Lindb. ex Braithw.) Warnst., *Orthotrichum rogeri* Brid., *O. tenellum* Bruch ex Brid. i *Zygodon viridissimus* (Dickson) Brid.

W kolejny dzień sesja referatowa rozpoczęła się od prezentacji Sylwii Wierzcholskiej (Uniwersytet Opolski) i Michała Smoczyka pt. „Pozostałości lasów łągowych jako ostoje różnorodności mszaków w górskiej dolinie rzecznej”. Następnie głos zabrał M. Maciantowicz rozwijając opowieść o niezwykle barwnej postaci jaką był twórca parku w Mużakowie książę Hermann von Pückler-Muskau. To wystąpienie było wprowadzeniem do czekającej nas następnego dnia wizyty w Parku Mużakowskim. M. Maciantowicz przedstawił też historię Geoparku Łuk Mużakowa.

Dyskusje i komentarze dotyczące zagadnień poruszanych w referatach płynnie przechodziły w inne tematy, czemu sprzyjały smakołyki przygotowane przez Mamę i Siostrę Staszka Rosadzińskiego: Annę Rosadzińską i Małgorzatę Siwik, którym bardzo za nie dziękujemy. Powiedzieć o tych specjałach „niebo w gębie” to nic nie powiedzieć...

W trakcie warsztatów odbyło się też zebrane sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Briologicznej. Przewodnicząca B. Fojcik przedstawiła sprawozdanie z działalności w mijającej kadencji. Zostało ono jednogłośnie przyjęte przez zebranych, którzy w drodze głosowania, także jednomyślnie, przedłużyli mandat dla obecnego Zarządu Sekcji na kolejną kadencję. Podczas zebrania ustaliliśmy również miejsce przyszłorocznych warsztatów i ich charakter. Planujemy je w rejonie Komańczy, a ponieważ z końcem tego roku naszej Sekcji „stuknie” 40-tka (**została powołana w dniu 9.12.1978**), chcemy połączyć warsztaty z jednodniową okolicznościową konferencją.